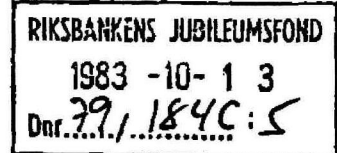

Till Riksbankens Jubileumsfond

Ang. ansökan 79/184C:5

1. Bengt Sahlberg och Mats Engström har båda avlagt doktors-examen i kulturgeografi. De har därefter i huvudsak ägnat sig åt tillämpningsprojekt inom samhällsplaneringens område. De äger idériakedom och en betydande organisatorisk talang. Deras styrka ligger i att tackla nya problem praktiskt snarare än att utföra abstrakta teoretiska analyser. Sett ur den synpunkten är Grannskap 90 med förtjänster och fel ett projekt i deras stil, som få andra skulle vara i stånd att driva med samma framåtanda. I dessa tider är Sahlberg och Engström, liksom andra personer med deras läggning, en avsevärd tillgång i samhället. Det är synd att det inte existerar ett samhällsorganisatoriskt STU, som kunde stödja innovativa personer av det slaget.

2-6. Projektet Grannskap 90 började med understöd från RJ som ett ganska konventionellt projekt med namnet "Teleteknikens konsekvenser för sysselsättning och arbetsplatsorganisation" och ingick som ett led i en större satsning på telekommunikationernas roll. Med tiden utvecklades projektet dock till ett i sitt slag unikt samhällsexperiment. Med tilläggsstöd från Södertälje kommun, Byggforskningsrådet, Televerket och enskilda företag lyckades man i Nykvarn bygga upp en s.k. grannskapscentral, det vill säga en under ett tak samlad arbetsplats för anställda vid många olika, avlägsna företag med vilka man hade terminalförbindelser. De anställda blev "telecommuters". Avsikten var att pröva en arbetsplatsorganisation, som skulle kunna ge sysselsättning nära hemmet men ändå i ett socialt sammanhang. Härmed undviks de båda ytterligheterna långpendling till huvudarbetsplats eller isolerat terminalarbete i bostaden. Grannskapscentralen skulle också i vissa avseenden kunna tjäna som ett lokalt servicecentrum (för t.ex. bank- och biblioteksärenden) och därmed liva upp verksamhetsfattiga sovorter.

Experimentet är unikt och mycket intressant men också svårskött och svårredovisat, omständigheter som måste tas i betraktande vid anslagsbedömningen.

RJ har fram till den 31 december 1983 satsat 661 000 kronor på företaget och har tidigare förväntat, att den undersökande delen skulle kunna vara avslutad i och med årets slut. Vid projektbesök i maj 1983 visade det sig emellertid, att själva uppbyggnaden av grannskapscentralen hade tagit så mycken tid och energi i anspråk, att det vore uteslutet att fullgöra en avrapportering inom den utsatta tiden. Deltagarna i Nykvarnseminariet fann företaget mycket värdefullt som samhällsexperiment men menade också, att den utvinning av ny kunskap, som var motivet för RJ:s deltagande, nu måste ägnas en mer helhjärtad och systematisk insats.

Sahlberg och Engström framlägger i sin nya ansökan en plan för hur observationsmaterialet samlats och samlas samt en preliminär innehållsförteckning till en slutrapport. Det löpande grundmaterialet utgörs av en dagbok förd av en etnolog, som också är föreståndare för centralen. En andra planerad datafamilj består av intervjuer med de deltagande, skriftliga berättelser avgivna av dessa samt en hushållsenkät i orten. Slutligen planeras viss statistisk analys.

Vid ett experiment i en levande samhällsmiljö kan man inte vänta sig, att de vanliga normerna för samhällsvetenskaplig redovisning skall kunna följas. Här finns egentligen ingen hypotes att pröva eller hårddata att utföra beräkningar med. Avrapporteringen måste i huvudsak bli berättande och diskuterande, närmast liknande framställningssättet i historiska undersökningar. Detta behöver emellertid inte göra avrapporteringen mindre värdefull.

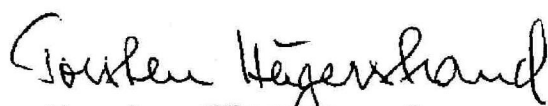
Min bedömning är, att när det nu finns en plan för projektets avslutning (bl.a. uppges det, att Södertälje kommun skall ta över centralen den 30/6 1984) och avrapportering, samt att betydande investeringar gjorts i företaget av RJ och andra, det vore oförsvarligt att inte ge det förhållandevis obetyd-

liga anslag på 135 000 kr, som begärs fram till den 31 dec. 1984.

Samtidigt menar jag, att det kunde vara befogat, att RJ utser en "inspektor", som med råd och dåd följer den avslutande fasen av arbetet och ser till att inte situationer uppkommer, som kräver ytterligare förlängning av projektet.

Jag får således bestämt tillstyrka, att det sökta anslaget beviljas.

Lund den 11 oktober 1983

Torsten Hägerstrand